

Narration i historieundervisningen i grundskolan – möjligheter och utmaningar

Det överordnade syftet med historieundervisningen är att utveckla elevernas historiemedvetande. I läroplanen för grundskolan (Lgr 11) står följande:

Människans förståelse av det förflutna är inflätad i hennes föreställningar om samtiden och perspektiv på framtiden. På så sätt påverkar det förflutna både våra liv i dag och våra val inför framtiden. Kvinnor och män har i alla tider skapat historiska berättelser för att tolka verkligheten och påverka sin omgivning. Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid.

Skolinspektionen påpekar i en rapport från 2015 att historieundervisningen till stora delar är dåtidinriktad. Den framställer händelser och processer ur det förflutna utan att ge eleven incitament för att skapa samband mellan tidsdimensionerna dåtid, nutid och framtid. (Skolinspektionen, *Undervisningen i historia 2015*). Effekten blir att eleven med hjälp av det dåtidinriktade ges bristande möjlighet att tolka och orientera sig i nutid och framtid. (Rosenlund 2011; Wibaeus 2011).

Didaktisk forskning påvisar samtidigt att elever i sin argumentation har svårt att koppla samman dåtid, nutid och framtid. Undervisningsfokus läggs istället på någon av tidsdimensionerna. (Dahl 2013; Alvéen 2011; Olofsson 2011). Konsekvensen blir att elever går miste om central kunskap. Insikten att eleven och det samhälle hen lever i är skapat av historien kan genom ett utvecklat historiemedvetande hos eleven påvisa det faktum att hen samtidigt är skapare av historia med möjligheten att påverka och forma framtiden. Eleven ska genom undervisning ges möjligheten att bli en aktiv medborgare. En undervisning i historia som inte ger eleven möjlighet att skapa samband mellan olika tidsdimensioner riskerar att leda till att elever går miste om flera viktiga kunskaper som tydligt kopplar till skolans demokratiska uppdrag. Häri ligger en stor utmaning. Historiemedvetande ska således förstås genom kausala samband. Ett exempel på vad som skulle kunna fördjupa historiemedvetandet är att genom narration i undervisningen få syn på det kausala sambandet.

Studiens resultat vill med detta som bakomliggande orsak visa hur läraren i historieundervisningen kan fördjupa historiemedvetandet genom narration i undervisningen. Häri ligger en stor möjlighet. Tre semistrukturerade intervjuer med tre grundskollärare indikerar på möjliga arbetssätt att förklara, utveckla och fördjupa ett historiemedvetande. Detta är också i linje med vad Skolinspektionen efterlyser.

Anders Dybelius
Univ. lektor i historia
Jönköping University

Källor och litteratur

Alvén, F. (2011) *Historiemedvetande på prov: En analys av elevers svar på uppgifter som prövar strävansmålen i kursplanen för historia*, Lund/Malmö: Lunds universitet/Malmö högskola, Forskarskolan i historia och historiedidaktik.

Dahl, S. (2013) *Folkmord som film: Gymnasieelevers möten med Hotel Rwanda – en receptionsstudie*, Lund/Malmö: Lunds universitet och Malmö Högskola, Forskarskolan i historia och historiedidaktik.

Olofsson, H. (2010) *Fatta historia: En explorativ fallstudie om historieundervisning och historiebruk i en högstadielklass*, Karlstad: Karlstad University Press.

Rosenlund, D. (2011) *Att hantera historia med ett öga stängt: Samstämmighet mellan historia A och lärares prov och uppgifter*, Lund/Malmö: Lunds universitet/Malmö högskola, Forskarskolan i historia och historiedidaktik.

Skolinspektionen. (2015) *Undervisningen i historia 2015:8*.

Skolverket. (2011) *Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet*

Wibaeus, Y. (2010) *Att undervisa om det ofattbara: En ämnesdidaktisk studie om kunskapsområdet Förintelsen i skolans historieundervisning*, Stockholm: Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.